

Πέτρος Καρναχωρίτης

Το σκάκι καλλιεργεί το μυαλό, μάς μαθαίνει να λύνουμε προβλήματα και να σεβόμαστε

Ο Πέτρος Καρναχωρίτης ήρθε στη Λέρο το 2009. Υπηρέτησε ένα μέρος και τερμάτισε τη σταδιοδρομία του στο Πολεμικό Ναυτικό, στο νησί, όπου πλέον ζει μόνιμα. Ως αφοσιωμένος σκακιστής, αναζήτησε κάποιο σύλλογο και άλλους παίκτες για να συνεχίσει την απόλαυση και την εξέλιξη που προσφέρει αυτό το ξεχωριστό άθλημα. Δεν βρήκε ούτε σκακιέρα και αποφάσισε, σε συνεργασία με τον Αντώνη Νταλλαρή και το Σύλλογο «Άρτεμις» να ιδρύσουν ένα Τμήμα για σκάκι.

Πολλά παιδιά από τότε έχουν μάθει σκάκι με σωστό και συστηματικό τρόπο και εξασκούνται με συνέπεια, είτε για να περάσουν όμορφα με τους φίλους τους είτε για να κατακτήσουν προσωπικούς στόχους λαμβάνοντας μέρος σε αγώνες. Το σκάκι έχει αισθητή επιρροή στον τρόπο που σκέφτονται, στις επιδόσεις τους στους τομείς που τα ενδιαφέρουν, στην επαγγελματική τους εξέλιξη.

Μια μέρα, ο κύριος Πέτρος ήρθε στο σχολείο μας, αποδεχόμενος με χαρά την πρόσκλησή μας, και έδωσε μια μεγάλη και πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη σε πέντε μαθητές μας. Οι τρεις από αυτούς, οι δυο Βασίληδες και ο Σέργιος, που είναι και μαθητές του κυρίου Πέτρου, εκτιμούν πολύ τη διδασκαλία του και τούς συναρπάζει ο κόσμος του σκακιού που όλο και μεγαλώνει μπροστά τους. Η συνέντευξη σε πολλά σημεία έγινε συζήτηση και προέκυψαν αρκετές ερωτήσεις εκτός προγράμματος.

Τα παιδιά που ετοίμασαν τις ερωτήσεις βασιζόμενα στις εμπειρίες και στις απορίες τους είναι (με αλφαβητική σειρά:)

Βασίλης Λάζαρος, Γ´ 2

Γιάννης Κύρου, Στ´ 2

Βασίλης Λαουδίκος, Στ' 1
Μιχάλης Φραντζέσκος, Στ' 2
Σέργιος Χοτζάι, Γ' 2

Απρίλιος 2024

Επιμέλεια: Ουρανία Καραλή

Παιδιά: *Πότε μάθατε σκάκι; Ποιος σάς έμαθε; Καταλάβατε τις κινήσεις γρήγορα;*

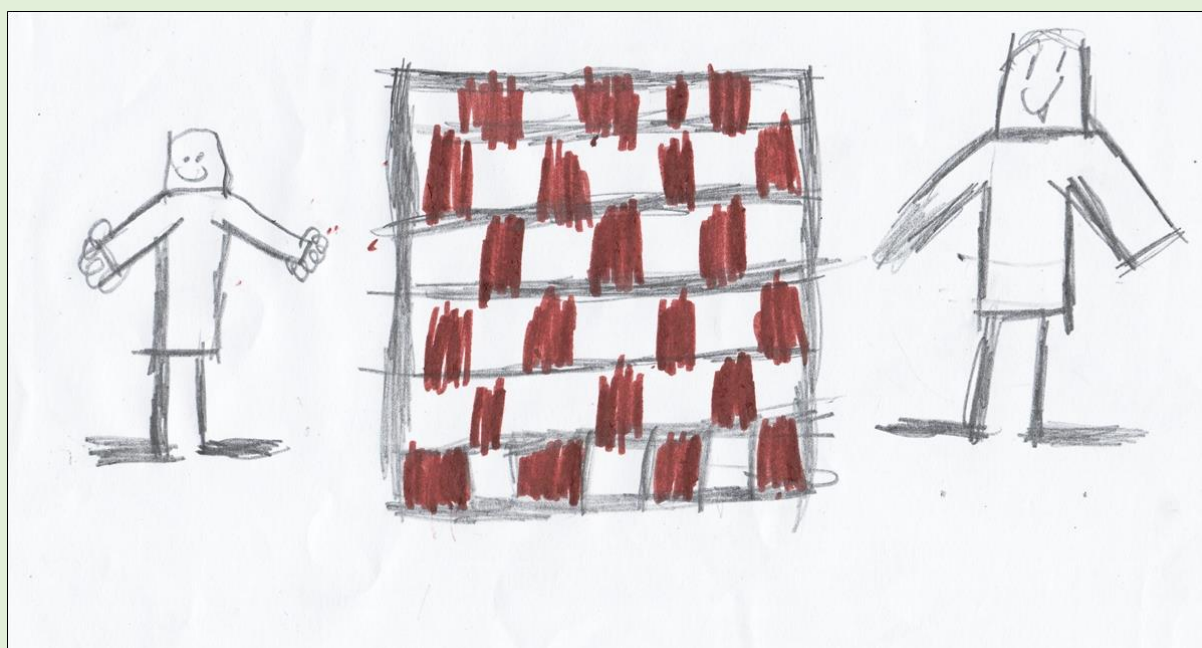
κύριος Πέτρος: Μάλιστα... Όπως καταλαβαίνετε, είμαι σε μια μεγάλη ηλικία σε σύγκριση μ' εσάς. Έμαθα σκάκι περίπου δεκαεφτά χρονών. Δεν υπήρχε σύλλογος τότε. Να φανταστείτε, η Σκακιστική Ομοσπονδία είχε φτιαχτεί τότε περίπου, γύρω στα δέκα χρόνια νωρίτερα, απ' ό,τι θυμάμαι. Έμαθα σ' ένα καφενείο -και μάλιστα όρθιος- από κάποιον Καλουδιώτη Απόστολο, ο οποίος είχε μάθει σκάκι ως εξόριστος στη Γυάρο. Οπότε, γινόταν αυτή η μετάδοση με κάποιες, λίγο διαφορετικές κινήσεις, που δεν συμπεριλαμβάνονται σήμερα στους κανόνες της Σκακιστικής Ομοσπονδίας, και δε μάς επιτρέπανε τόσο να παίζουμε. Ναι, μη σάς φαίνεται παράξενο, θεωρούσαν ότι κάπως ξεφεύγουμε... Μάλιστα, [να σάς πω] με την ευκαιρία: Σ' ένα νησί εδώ κοντά, πολύ πρόσφατα, πριν έξι-εφτά χρόνια, με κάλεσαν για μια επίσκεψη. Πήρα μια σκακίερα -ήταν τρία μικρά παιδιά εκεί, από Πρώτη μέχρι Έκτη Δημοτικού- και ήθελα να τούς τη χαρίσω. Για να τούς υποχρεώσω να μάθουν τις κινήσεις εκείνο το καλοκαίρι, τούς είπα ότι όποιος μάθει τις κινήσεις, θα πάρει τη σκακίερα (την οποία ήταν δεδομένο ότι θα τούς

την έδινα. Όσο έλεγα τις κινήσεις στα τρία παιδιά, η γιαγιούλα [δίπλα] καθάριζε φασολάκια. Κάποια στιγμή τελειώσαμε, φύγαν τα παιδάκια και μου λέει η γιαγιά: «Μην μαθαίνεις τέτοια πράγματα στα παιδιά!» (Γέλια) Θέλω να σάς πω, δηλαδή, πως μερικές φορές δε γίνεται αντιληπτό [το σκάκι] και το μπερδέυουν με άλλα επιτραπέζια παιχνίδια.

Παιδιά: *Πώς αποφασίσατε να διδάξετε σκάκι σε παιδιά και πόσα χρόνια διδάσκετε;*

κύριος Πέτρος: Μάλιστα... ωραία ερώτηση! Διδάσκω περίπου δεκατέσσερα χρόνια αλλά υπήρξε ακόμα μια διετία στο παρελθόν, '93-'94. Όταν ήρθα στη Λέρο, το 2009, είδα ότι δεν υπήρχε σκακιέρα, κυριολεκτώ, παιδιά! Κι αν υπήρχε καμιά σκακιέρα, ήταν επειδή είχε γίνει δώρο ή ήταν πίσω από κάποιο τάβλι ή κανένα παιδικό παιχνίδι. Έτσι, από το Σύλλογο «Άρτεμις», που τότε λεγόταν Μορφωτικός, Πολιτιστικός Σύλλογος Νέων Λέρου η «Άρτεμις» -μετέπειτα έγινε Κέντρο Έρευνας Πολιτισμού και Ανάπτυξης- ο Αντώνης ο Νταλλαρής με ρώτησε αν ήθελα να δημιουργήσουμε κάτι πάνω στο σκάκι. Μαζί με δύο άλλους παράγοντες με τους οποίους το 2009 δημιουργήσαμε διεθνές τουρνουά Σκάκι στη Λέρο, στο ξενοδοχείο Crithoni's Paradise. Αυτό κράτησε μέχρι το 2014. Γινόταν δέκα μέρες το καλοκαίρι και μετά [οι συμμετέχοντες] φεύγανε. Έτσι, ξεκινήσαμε με μια ομάδα, το 2011 συγκεκριμένα -δεκατέσσερα χρόνια πάνε- και δημιουργήσαμε το Σύλλογο, με αποτέλεσμα να εξαπλωθεί το σκάκι. Βλέπω στα σχολεία πάρα πολλά παιδιά που έχουν περάσει από το Σύλλογο να έχουν μια κατάκτηση στο σκάκι και αυτό με ευχαριστεί πάρα πολύ, γιατί πιστεύω ότι σήμερα στη

Λέρο παίζουν πάνω από 250 παιδιά σκάκι. Και μεγάλοι παίζουν βέβαια, γιατί, όταν ασχολείσαι με το σκάκι έτσι όπως ασχολούμαι εγώ... Ξέρω όλους όσοι παίζουν σκάκι στη Λέρο και κάποιους που έρχονται, όπως αστυνομικοί. Με χαροποιεί πάρα πολύ που βρέθηκα κοντά σας, γιατί ασχολούμαι με μεγάλα παιδιά, της ηλικίας σας.

Εικόνα: Στέλιος Ευαγγέλου, Δ' 1

Παιδιά: Σάς αρέσει η διδασκαλία;

κύριος Πέτρος: Μού αρέσει πάρα πολύ η διδασκαλία! Μάλιστα, όταν προσανατολιζόμουν [επαγγελματικά], ήθελα να γίνω καθηγητής Μαθηματικών. Τότε ήταν δύσκολα, βέβαια, δεν πέτυχα τα μόρια. Δίδαξα και σε άλλες φάσεις της ζωής μου, έκανα μαθήματα Μαθηματικών, Φυσικής, Χημείας σε παιδιά Γυμνασίου και, επειδή υπηρέτησα στο Πολεμικό Ναυτικό, έκανα μαθήματα σε ναύτες και υπαξιωματικούς όταν υπήρχε

περίοδος σχολείου (εκεί γίνονται κάτι μικρά σχολεία, διάρκειας 15 ημερών.)

Παιδιά: Σάς αρέσει να παίρνετε μέρος σε επίσημους αγώνες;
Θυμάστε σε πόσους αγώνες έχετε συμμετάσχει και τις διακρίσεις σας;

κύριος Πέτρος: Ωραία ερώτηση! Μ' αρέσει πάρα πολύ να συμμετέχω σε αγώνες. Έχω συμμετάσχει σε πάρα πολλούς αγώνες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Δε θα τους θυμηθώ όλους, λογικό είναι. Θα σάς πω ότι στη Λέρο έχω πάρα πολλές συμμετοχές, στα τέσσερα χρόνια που παίζαμε στο Crithoni's Paradise, στην Κρήτη, στην Καβάλα, στη Φιλιππούπολη της Βουλγαρίας... Οι διακρίσεις μου δεν ήταν υπερβολικά μεγάλες λόγω του ότι άρχισα μεγάλος το σκάκι. Το σκάκι πρέπει να το ξεκινάς μικρός. Εσείς είστε τυχεροί που ήρθατε σ' επαφή με το σκάκι μικροί, εγώ δεν είχα πάρει κατάρτιση από σύλλογο. Όσο πιο μεγάλος το ξεκινάς, τόσο πιο πρόχειρα το μαθαίνεις, δεν μαθαίνεις τις τεχνικές. Το αποτέλεσμα ήταν να φτάσω γρήγορα στα 20 ΕΛΟ, μετά από τρία χρόνια που δεν είχα παίξει πολλές παρτίδες. Τις περισσότερες τις είχα παίξει με τον αδερφό μου. Κάναμε ό,τι μπορούσαμε, προσπαθούσαμε να βγάλουμε κάποιο σύστημα. Έτσι, λοιπόν, μετά την επαγγελματική σταδιοδρομία μου και τις μεταθέσεις, αλλού είχε σκάκι αλλού δεν είχε, άλλοτε το ξεκίναγα άλλοτε το διέκοπτα. Το σερί μου είναι τώρα στη Λέρο, τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Εντάξει, είμαι ένας μέσος πλάικτης... και κάτι!

Παιδιά: Έχετε παίξει ποτέ σιμουλτανέ; Αν ναι, με πόσους παίκτες;

κύριος Πέτρος: Μάλιστα... Να πούμε και στους υπόλοιπους τι είναι το σιμουλτανέ. Είναι όταν παίζει κάποιος με πολλούς απέναντί του, ένας εναντίον πολλών. Έχω παίξει σιμουλτανέ και είναι πάρα πολύ ωραίο αν και είχα τρομάξει στην αρχή. Συνήθως δεν παίζεις με ισοδύναμους παίκτες αλλά είναι μεγάλη εξάσκηση. Εγώ, το περισσότερο που έχω παίξει είναι με οχτώ παίκτες. Είναι όμως άλλοι που έχουν παίξει με σαράντα! Και ισχυρότερους αντιπάλους απ' ό,τι έχω παίξει εγώ. Θέλει πολλή εξάσκηση για να παίζεις σιμουλτανέ και πρέπει να θυμάσαι όλες τις κινήσεις γρήγορα. Όταν φτάνεις στον κάθε αντίπαλο, πρέπει να παίζει αυτός την κίνησή του, ο οποίος έχει χρόνο για να σκέφτεται, έχει όλο το χρόνο που καταναλώνεις εσύ πηγαίνοντας από σκακιέρα σε σκακιέρα. Ο αντίπαλός σου παίζει κατευθείαν ενώ εσύ έχεις ένα περιθώριο μικρό για να σκεφτείς. Την παρτίδα, βεέβαια, την έχεις στο μυαλό σου αλλά [ίσως χρειαστεί] να επαναφέρεις κάτι, μπορεί να σε προβλημάτισε κάτι από τις άλλες παρτίδες που έχεις παίξει και να έχεις το μυαλό σου απασχολημένο με την τελευταία ή προτελευταία κίνηση που έκανες στις προηγούμενες παρτίδες. Οπότε είσαι σε σούπερ εγρήγορση. Και στο τέλος αισθάνεσαι πάρα πολύ καλά, γιατί έχεις καταφέρει να δώσεις και περιθώριο, όπως σου έχουν ζητήσει κάποιοι, για να παίξουν -όταν παίζουμε στο χαλαρό. Στο κανονικό, έρχεται, παίζει και προχωράει μετά στον άλλο, γιατί είναι πάρα πολλοί παίκτες. Εγώ δεν έχω παίξει με τόσους. Είναι πάρα πολύ καλή εξάσκηση και να το κάνετε και μεταξύ σας, όχι για να κερδίζετε, δεν έχουμε στόχο στο σκάκι μόνο να κερδίζουμε. Είναι και η εξάσκηση. Τώρα είστε εδώ πέρα

πέντε άτομα, άρα ο ένας παίζει με τέσσερις. Στο Σύλλογο έχετε δει κάποιον να παίζει σιμουλτανέ;

Παιδιά: Όχι.

κύριος Πέτρος: Δεν έχετε παίξει με τον Κωνσταντίνο;

Παιδιά: Όχι.

κύριος Πέτρος: Ωραία. Θα παίξουμε μαζί τότε. Είναι πάρα πολύ ωραίο το σιμουλτανέ. Δεν είναι όμως το κανονικό σκάκι που παίζουμε, με κανονικό χρόνο. Αυτό είναι μια... παράσταση, ας πούμε. μια άλλη διάσταση στο σκάκι, έτσι; Δεν παίζεται πάρα πολύ αλλά είναι μια καλή εξάσκηση για να κάνουμε.

Παιδιά: Πιστεύετε ότι είστε πολύ καλός σκακιστής;

κύριος Πέτρος: Όχι... (Γέλια) Όταν ήρθα στη Λέρο με μετάθεση το '93-'94, δεν υπήρχε Σύλλογος, δεν υπήρχε τίποτα και δεν είχα Αντιπάλους, ούτε είχαμε ίντερνετ τότε, για να παίζουμε έτσι; Οπότε, διάβαζα. Όταν διάβαζα, πίστεψα ότι ήμουν πολύ καλός σκακιστής. (Γέλια) Μέχρι που βρέθηκα με πολύ καλούς σκακιστές, γκραν μετρ, οπότε κατάλαβα πώς γίνεται αυτό το πράγμα. Όχι, δεν είμαι πολύ καλός σκακιστής. Αισθάνομαι ήσυχα με τον εαυτό μου, παίζω καλά. Απ' την άλλη πλευρά, όταν ήρθα σ' επαφή με τη διαβάθμιση, με την αξιολόγηση που έχει το σκάκι -οι σκακιστές είναι πάρα πολλοί στον κόσμο και παίζουνε μεταξύ τους... Υπάρχει μια αξιολόγηση. Ο Κασπάρωφ, ας πούμε, είχε 2.800. Εγώ είμαι στο 1.400 και κάτω. Μπορεί να απέχεις. Όμως, από την άλλη πλευρά, δεν

συναντάω στον Κασπάρωφ. Παίζω με αντιπάλους εδώ στο Αιγαίο. (Ξέχασα να σάς πω πριν ότι έχω παίξει και σε Αιγαιοπελαγίτικους Αγώνες). Το σκάκι είναι πάρα πάρα πολύ πολυσύνθετο, πράγμα που σημαίνει ότι συνέχεια εξελίσσεσαι.

Παιδιά: *Βοηθάει για τη μνήμη;*

κύριος Πέτρος: Ναι, ναι, για τον εγκέφαλο, για το μυαλό. Για τη μνήμη είναι πάρα πολύ αξιόλογο, συνιστάται, δεν ξέρω αν υπάρχει σχετική ερώτηση... Με το να κυνηγήσεις αποκλειστικά και μόνο την αξιολόγηση, δεν σε ικανοποιεί το σκάκι. Αν, όμως, παίζεις σκάκι, η αξιολόγηση έρχεται. Καταλάβατε; Και, βέβαια, αν το ξεκινάμε σε μεγάλη ηλικία, δεν περιμένουμε και πολλά πράγματα. Είμαστε συνειδητοποιημένοι: Όταν το ξεκινάς σε μικρή ηλικία και το εξασκείς καθημερινά! Τότε φτάνεις ψηλά.

Παιδιά: *Μερικοί άνθρωποι πιστεύουν ότι είναι δύσκολο το σκάκι. Ποια είναι η γνώμη σας;*

κύριος Πέτρος: Το σκάκι είναι επιτραπέζιο παιχνίδι. Έχει πάρει πολλούς χαρακτηρισμούς. Ο Κασπάρωφ το είπε «πραγματικό βασανιστήριο»... Σάφως, επειδή έχει πάρα πάρα πάρα πολλούς συνδυασμούς, έως άπειρους, έχει τη δυσκολία του. Αλλά: όταν διαβάσεις το άνοιγμα, μέσο και φινάλε (που δεν είναι τόσο απλό όσο το συζητάμε, να πεις ότι το διαβάζεις και μία μέρα και δύο κι ένα χρόνο) και παίζεις παράλληλα, φτάνεις σ' ένα σημείο να λες ότι δεν είναι δύσκολο το σκάκι. Σε όλα τα πράγματα ποιο είναι το κλειδί της μάθησης; [Για

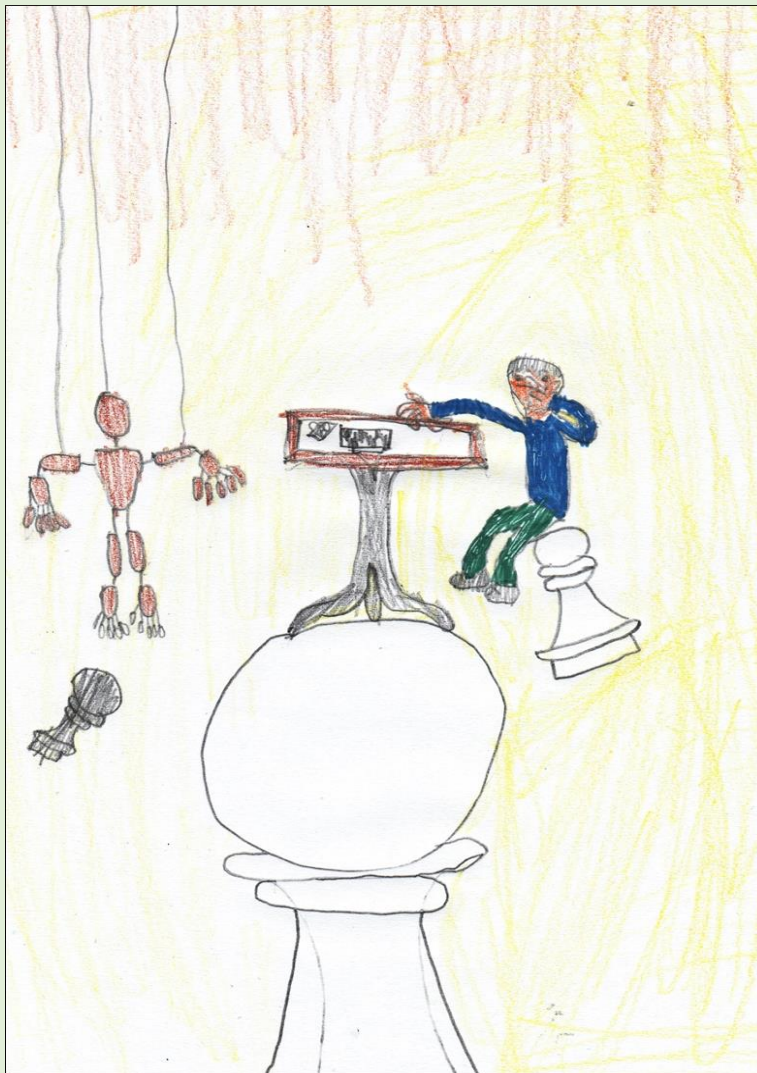

παράδειγμα στα] Μαθηματικά: Αν μάθεις την προπαίδεια, μπορείς να προχωρήσεις και τους πολλαπλασιασμούς να κάνεις εύκολους, έτσι; Αν, όμως, δε μάθεις την προπαίδεια, μετά συνεχίζεις με κενά και προσπαθείς να σκεφτείς στο μυαλό σου «γιατί το 4×5 κάνει 20» και μετά «το 5×4 κάνει 20;» Εδώ, αυτά τα προβλήματα τα έχεις λύσει. Όταν, λοιπόν, χτίσεις το πρώτο στάδιο... Το ίδιο γίνεται και με το σκάκι, το ίδιο και με τη μουσική και με όλα τα θέματά του εγκεφάλου, του μυαλού μας. Οι σύλλογοι δίνουν ύλη, βήματα, όπως το σχολείο σας: πώς να ξεκινάμε σιγά-σιγά, πώς κινούνται τα κομμάτια, τους κανόνες του σκακιού, πώς ξεκινάμε το παιχνίδι. Εγώ προσωπικά, δεν ήξερα πώς ξεκινάμε το παιχνίδι μέχρι μεγάλη ηλικία. Δεν βρέθηκε κάποιος να μου πει, γιατί δεν είχα μπει και σε σύλλογο. Και, τότε, οι σύλλογοι που λειτουργούσαν ήταν διαφορετικοί. Κάποιοι δεν ήθελαν κίολας να σου πουν κάποια πράγματα, μην τυχόν και τούς ...πάρουμε τη γνώση. Όταν, λοιπόν, χτίσεις από την αρχή και ασχολείσαι και μια ώρα την ημέρα, δεν είναι δύσκολο το σκάκι. Αν δεν ασχολείσαι... Και το ποδήλατο, αν το μάθεις και τ' αφήσεις πέντε χρόνια, μετά θα πέσεις όταν ανέβεις πάνω, δεν θα κάνεις τα ίδια που έκανες πριν πέντε χρόνια, σωστά; Και το τελευταίο που θα σάς πω, επειδή μ' αρέσει αυτή η ερώτηση: Μπορείτε να μου πείτε πόσοι παίζουν σκάκι στον κόσμο;

Παιδιά: Άπειροι...

κύριος Πέτρος: Άπειροι δεν είναι... Είμαστε εφτά δισεκατομμύρια όλοι όλοι, άρα [οι σκακιστές] είναι κάτω από εφτά δισεκατομμύρια. Στην Ελλάδα παίζουν γύρω στις 200.000 σκάκι, 130.000 είναι

μόνο οι γραμμένοι στη Σκακιστική Ομοσπονδία. Αν ήταν δύσκολο το σκάκι, δε θα έπαιζαν τόσα άτομα. Παίζουν πολλά άτομα σκάκι! Το ότι δεν έχουν διαβάσει ή ότι δεν έχουν παίξει πολλές παρτίδες, αυτό σημαίνει ότι ο αντίπαλος που τούς κερδίζει συνέχεια έχει παίξει περισσότερες παρτίδες απ' αυτούς. Αυτό είναι που κάνει τη διαφορά. Είναι όπως ένα παιδί που πηγαίνει στο Δημοτικό κι ένα παιδί που πηγαίνει στο Λύκειο. Όταν βγουν αύριο στη ζωή -αν έχει διαβάσει κι ο ένας κι άλλος, βέβαια-, αυτός που τελείωσε το Λύκειο, θα υπερέχει στη Γλώσσα, στα Μαθηματικά, θα υπερέχει σε κάποια πράγματα που ο άλλος δεν τα έχει διδαχτεί.

Εικόνα:
Νίκος Μαλέας
Δ' 2

Παιδιά: (πρώτη ερώτηση εκτός προγράμματος) *Παίζουν και σε άλλες χώρες σκάκι;*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως! Δεν έχουμε τέτοια ερώτηση; Το σκάκι, κατ' αρχάς, ανήκει στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και, κατ' επέκταση, στη Σκακιστική Ομοσπονδία της Ελλάδος. Η Σκακιστική Ομοσπονδία της Ελλάδος υπάγεται στην Παγκόσμια Σκακιστική Ομοσπονδία. όπου υπάγεται και η Ομοσπονδία της Ιταλίας και της Γαλλίας και όλου του κόσμου. Σε κάθε σημείο του κόσμου υπάρχει σκάκι και παίζεται με τους ίδιους κανόνες, παιδιά! Δηλαδή, είναι μία γλώσσα το σκάκι, έτσι; Τι εννοούμε μία γλώσσα; Ότι παίρνουμε μια σκακιέρα και πάμε σ' ένα πλοίο που κάνει κρουαζιέρα στον Αμαζόνιο, ας πούμε. Παίρνουμε τη σκακιέρα, τη βάζουμε πάνω στο τραπέζι, στήνουμε τα κομμάτια και λύνουμε ένα πρόβλημα, ας πούμε. Έρχεται εκεί πέρα ένας ο οποίος δε μιλάει Ελληνικά αλλά κι εσύ δε μιλάς άλλη γλώσσα εκτός από τα Ελληνικά. Και σου κάνει νόημα «να παίξουμε;» Κι εσύ λες «ναι, να παίξουμε.» Αμέσως, εκείνη τη στιγμή, ό,τι σκέφτεται ο αντίπαλός σου σκέφτεσαι κι εσύ. Δηλαδή: όταν κινήσεις ένα κομμάτι, αυτός σκέφτεται «αν το πάω εκεί, θα γίνει εκείνο κι εκείνο», αρκεί να ξέρει, όμως τους κανόνες από την Παγκόσμια Σκακιστική Ομοσπονδία. (Για όλους μας ισχύει αυτό, αυτούς [τους κανόνες] διδάσκουμε και στο Σύλλογο.) Δεν θα δυσκολευτείς πουθενά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού στο συγκεκριμένο άθλημα, δηλαδή να σε ρωτήσει τι παίζεις ή να χρειάζεσαι κάποιο διερμηνέα. Μέχρι το τέλος του παιχνιδιού θα συννενοείστε δια νεύματος και θα είστε ικανοποιημένοι και θα χαιρετηθείτε στο τέλος. Θα σου πει, άμα τη γράφεις την παρτίδα, ότι έκανες μια κίνηση,

τη 14 κίνηση, ας πούμε, και θα σου κάνει νόημα ότι ήταν πάρα πολύ ωραία κίνηση. Άρα, επικοινωνείς λοιπόν. Ενώ, με τον ίδιο άνθρωπο θα ήσουν πάνω στο πλοίο και δεν θα είχες καμιά επικοινωνία χωρίς το σκάκι.

Παιδιά: *Γιατί τα κορίτσια ασχολούνται λιγότερο με το σκάκι;*

κύριος Πέτρος: Εσύ, πού το ξέρεις αυτό; Λοιπόν, κοιτάξτε να σάς πω... Όντως, είναι μία ερώτηση που δεν περίμενα σήμερα! (Γέλια) Είναι μία ερώτηση που, ευτυχώς, την είχα διαβάσει κιόλας από τον Γιάσερ Σεϊραβάν, που είναι γκραν μετρ στο σκάκι...

Παιδιά: *Από πού είναι;*

κύριος Πέτρος: Αμερική, Δηλαδή μετανάστης στην Αμερική, όμως Αμερικανός. Σ' ένα βιβλίο του διάβασα ότι τα κορίτσια δε συμμετέχουν στο σκάκι.

Παιδιά: - *Και σε άλλα αθλήματα, όχι μόνο στο σκάκι.*

- *Και στο ποδόσφαιρο.*
- *Και στα αγωνίσματα.*

κύριος Πέτρος: Στα δυναμικά αθλήματα. Αλλά στο χορό έχουμε περισσότερες γυναίκες από άνδρες.

Παιδιά: *Υπάρχει και η Γυμναστική.*

κύριος Πέτρος: Πιστεύω -επειδή έχω γνωρίσει σκακίστριες οι οποίες είναι πολύ ψηλότερα κι από μένα κι από πολλούς άλλους άντρες- ότι αυτό που λέγαμε προηγουμένως, ότι αν καθίσεις

και πιεστείς και γδάρεις τις παλάμες σου για να λύσεις το πρόβλημα, αν επιμείνεις μέχρι να βρεις τη λύση, αυτό θα σου δώσει το προβάδισμα να βρεις τη λύση και να εξελιχθείς. Πιστεύω ότι τα κορίτσια όντως είναι λιγότερα στο σκάκι κι αυτό οφείλεται σ' αυτό το στάδιο, που δεν το διαθέτουν: δεν έχουν την υπομονή να ξεκινήσουν. Και μην ξεχνάμε ότι όλοι, όταν πάμε σ' ένα χώρο να ξεκινήσουμε κάτι, βολιδοσκοπούμε και λίγο. Δηλαδή, τα κορίτσια βλέπουν ότι δε σε θαυμάζει κανένας γι' αυτό που κάνεις. Ακόμα κι αν στο σκάκι πετύχεις μια μεγάλη νίκη, δε σε θαυμάζει κανένας όπως θα θαύμαζε μια φιγούρα στο χορό. Λόγω του ότι ίσως -ίσως, λέω- πολλά κορίτσια τα θέλουν και λίγο έτοιμα, μπορεί να είναι κι αυτό... Δεν έχω την απάντηση στο γιατί δεν ασχολούνται, όντως ασχολούνται λιγότερα. Είναι συμπεράσματα δικά μου και όχι μόνο, από συζητήσεις [επίσης]. Δεν έχω δει, δηλαδή σε κάποιο βιβλίο το λόγο που τα κορίτσια δεν έχουν τόσο ισχυρή συμμετοχή στο σκάκι, δεν είναι ισότιμα, ισοδύναμα σε αριθμό. Νομίζω ότι αυτοί είναι οι λόγοι, ότι δεν βάζουν πολλούς μπελάδες στο κεφάλι τους. Και παρακολουθώ κιόλας ότι και για το αντικείμενο που κάνουν κάθε μέρα, που μαγειρεύουν, λίγες διαβάζουν, λίγες ασχολούνται με θερμόμετρο, λίγες ασχολούνται να κρατήσουν σημειώσεις συνέχεια συνέχεια και μια μέρα να φτιάξουν ένα φαγητό σε πέντε λεπτά. Να πάρουν τα υλικά, θερμοκρασία «τόση» και να βγαίνει το ίδιο αποτέλεσμα. Στο σκάκι πρέπει να καταλάβουμε ότι κρατάμε σημειώσεις, έτσι; Στο σκάκι χρειάζεται σίγουρα...

Παιδιά: Ενέργεια;

κύριος Πέτρος: Ενέργεια χρειάζεται σίγουρα αλλά χρειάζονται και οι σημειώσεις, χρειάζεται και η σκέψη...

Παιδιά: *Και συγκέντρωση.*

κύριος Πέτρος: Και συγκέντρωση πολλή, ναι.

Παιδιά: *Ποιός είναι στις μέρες μας ο καλύτερος σκακιστής; Εσείς ποιους σκακιστές θαυμάζετε;*

κύριος Πέτρος: Ναι... Στους καλύτερους σκακιστές στις μέρες μας είναι ο Μάγκνους Κάρλσεν...

Παιδιά: *Σ' όλο τον κόσμο;*

κύριος Πέτρος: Σ' όλο τον κόσμο, ναι, για πολλά χρόνια. Προσωπικά, θαυμάζω τον Κάρλσεν αλλά, επειδή είμαι και της παλαιότερης γενιάς, -ο Κασπάρωφ έχει γεννηθεί την ίδια χρονιά μ' εμένα- πιστεύω ότι έμαθα απ' τον Κασπάρωφ. Όλα τότε γραφόντουσαν και, όταν σάς δοθεί χρόνος, κοιτάξτε και παρτίδες του Κασπάρωφ. Θα δείτε ότι είναι αξιοθαύμαστος διότι ο Κασπάρωφ έπαιζε μια εποχή που οι υπολογιστές δεν είχαν ακόμη τη δυναμικότητα που έχουν σήμερα. Και τι σχέση έχει αυτό; Όταν παίζεις μέσω υπολογιστών, μαθαίνεις και τη λογική των υπολογιστών -κατά λίγο, έτσι;- οπότε βρίσκεις εύκολα καλύτερες κινήσεις. Εκείνη την εποχή, είχαν επιτελεία για να φτιάξουν τις κινήσεις, για να βρουν τις καλύτερες κινήσεις. Θαυμάζω το γενικότερο ανθρώπινο σκεπτικό που έφτασε να είναι κοντά στις υποδείξεις που κάνουν οι υπολογιστές σήμερα. δηλαδή, οι

υπολογιστές οι οποίοι έχουν δυνατούς επεξεργαστές. Έτσι, λοιπόν, έχουν αποτυπωθεί παρτίδες του Κασπάρωφ οι οποίες είναι πραγματικά αξιοθαύμαστες! Επειδή είχα ασχοληθεί μ' αυτό για πάρα πολλά χρόνια, να λύνω προβλήματα από Κασπάρωφ, μόνο και μόνο γι' αυτό τον θαυμάζω, διότι ως σκακιστής ήταν πραγματικά μεγάλος, ήταν κορυφή και κράτησε κι αυτός δεκαπέντε χρόνια Παγκόσμιος Πρωταθλητής, έτσι; Όλοι οι Παγκόσμιοι Πρωταθλητές όμως έχουν να μάς προσθέσουν πάρα πολλά στο σκάκι.

Παιδί: *Είστε Πρωταθλητής εσείς;*

κύριος Πέτρος: Όχι, όχι...

Παιδί: *Για την Ελλάδα μιλάω...*

κύριος Πέτρος: Όχι, όχι, ούτε. Υπάρχουν πολλοί καλύτεροι από μένα, πάρα πολλοί καλύτεροι. Είπαμε: πάνω από εκατόν τριάντα χιλιάδες ενεργοί, εκατόν τριάντα χιλιάδες σκακιστές. Είναι μερικά άτομα που έχουν λύσει τα οικονομικά τους προβλήματα και ασχολούνται μόνο με το σκάκι. Για να φτάσεις να γίνεις Παγκόσμιος, πρέπει να έχεις λύσει τα οικονομικά σου προβλήματα και να ασχολείσαι μόνο με το σκάκι. Όλη την ημέρα ν' ασχολείσαι με το σκάκι. Τότε μόνο θα φτάσεις -βέβαια, και αν αρχίσεις από μικρή ηλικία, έτσι;

Παιδιά: *Μήπως είστε [Πρωταθλητής] στα Δωδεκάνησα;*

κύριος Πέτρος: Εντάξει, είμαι καλός για τη Λέρο. Αυτό μου αρκεί.

Παιδιά: *Πότε δημιουργήθηκε το σκάκι;*

κύριος Πέτρος: Εννοούμε ιστορικά, στον κόσμο, φαντάζομαι, έτσι;
Αν μιλάμε για το πώς ξεκίνησε το σκάκι, δεν έχουμε βρει την πηγή. Μέσα από στοιχεία που υπάρχουν, έχουμε αποτύπωμα 7.000 χρόνια πριν. Βέβαια, παιζόταν διαφορετικά, έτσι;

Παιδιά: *Πριν τη γέννηση του Χριστού...*

κύριος Πέτρος: 5.000 χρόνια πριν τη γέννηση του Χριστού! Δεν ξέρουμε ακριβώς για το σκάκι... Πάντως, λέγεται ότι το εφηύρε ένας αυλικός που δούλευε στο παλάτι ενός αυτοκράτορα και κυκλοφόρησε εκεί και το έπαιζαν, γιατί μέχρι κάποιο χρονικό διάστημα -και τώρα ακόμα, κοντά στις μέρες μας- το σκάκι το έπαιζαν αυτοί που δεν είχαν δουλειά να κάνουν. Όσοι είχαν δουλειά να κάνουν, δεν μπορούσαν να παίξουν σκάκι. Έτσι, λοιπόν, κυκλοφόρησε στο παλάτι στο σκάκι, προσδιορίζεται κάπου στην Ινδία. Μερικοί είπαν στην Ευρώπη, πολλά χρόνια πριν, δεν μπορούμε να το υιοθετήσουμε. Ο μύθος λέει ότι κάποια στιγμή έφτασε και στον αυτοκράτορα. Και ο αυτοκράτορας τον κάλεσε να τού δείξει το παιχνίδι. Το έδειξε το παιχνίδι αυτός που το έβγαλε, είχε και μαθηματικές φάσεις καλές, και ο αυτοκράτορας το θαύμασε και τού λέει: «Θέλω να σου κάνω ένα δώρο, ο,τιδήποτε θέλεις, λόγω του ότι έχεις βρει το καλύτερο παιχνίδι;» Και λέει [ο αυλικός]: «Εντάξει. Η σκακιέρα πόσα τετράγωνα έχει;»

Παιδιά: *Εξήντα τέσσερα!*

κύριος Πέτρος: Μπράβο, παιδιά! Λοιπόν, «θα ξεκινήσεις από το

πρώτο τετράγωνο», τού λέει, «και θα βάλεις ένα σπυρί σιτάρι. Στο δεύτερο τετράγωνο θα βάλεις δύο σπυριά σιτάρι. Στο τρίτο θα βάλεις τέσσερα και πάει λέγοντας... 8, 16, 32 και συνεχίζουμε... Λέει ο αυτοκράτορας: «Πήγαινε στην αποθήκη και πάρε όσο σιτάρι θέλεις!» «Όχι», του λέει, «θέλω όσο βγάνει μ' αυτό τον υπολογισμό.» Έβαλε, λοιπόν, στο πρώτο τετράγωνο ένα σπυρί, στο δεύτερο δύο... τέσσερα... Επέμεινε ο αυτοκράτορας, δε συμφωνούσε ο εφευρέτης του παιχνιδιού και κάποια στιγμή φωνάζει ο αυτοκράτορας τους μαθηματικούς του και τους λέει: «Για υπολογίστε πόσο σιτάρι θα τού δώσουμε αυτού του ανθρώπου, για να ξεμπερδέψουμε! Και υπολόγισαν. Και πόσο ήταν τελικά; Έπρεπε να καλλιεργείται η γη για 35,000 ολόκληρα χρόνια!

Παιδιά: Πόσο;!

κύριος Πέτρος: Για 35.000 χρόνια!

Παιδιά: Συνέχεια;

κύριος Πέτρος: Συνέχεια, για να τού δώσουν το σιτάρι.

Παιδιά: Η γη όμως δεν ήταν όπως είναι σήμερα...

κύριος Πέτρος: Όπως ήταν η γη τότε, έπρεπε να καλλιεργηθεί 35.000 χρόνια. Και ο αυτοκράτορας, λέει, θαύμασε και το παιχνίδι και την απαίτηση.

Παιδί: Να κάνω και μια άλλη ερώτηση; Το σκάκι από ποια χώρα

βγήκε; Όπως το Τάε Κβον Ντο βγήκε από τη Νότια Κορέα.

κύριος Πέτρος: Τώρα δεν είπαμε; Δεν έχει προσδιοριστεί. Οι περισσότεροι λένε Ινδία, δεν έχουμε όμως συγκεκριμένο χώρο προέλευσης. Δεν ξέρουμε από πού προέρχεται.

Παιδιά: *Πόσο απαραίτητες είναι η εξάσκηση, η μελέτη και η συμμετοχή σε αγώνες για ένα νέο παίκτη;*

κύριος Πέτρος: Μάλιστα!... Είναι πάρα πολύ απαραίτητες, διότι χωρίς κάποιο από αυτά δεν κάνουμε τίποτα. Βέβαια, το τελευταίο είναι η συμμετοχή σε αγώνες -όχι ότι δεν είναι απαραίτητο, προς Θεού- γιατί, αν δεν έχεις κάνει μελέτη, αν δεν έχεις κάνει εξάσκηση, αν δεν έχεις κάνει όλα αυτά, δε θα φτάσεις σε αγώνες. Η μελέτη όμως του σκακιού, όταν θες να συμμετέχεις σε αγώνες, είναι απαραίτητη. Η μελέτη όμως δε σε ολοκληρώνει, γιατί, αν καθίσεις και διαβάζεις τριάντα χρόνια σκάκι και δεν παίζεις, δεν κερδίζεις. Αν όμως διαβάζεις και παίζεις, εξελισσεσαι, γιατί βελτιώνεσαι... βελτιώνεσαι... βελτιώνεσαι. Πράγμα που σημαίνει ότι η συμμετοχή σε αγώνες είναι απαραίτητη λόγω του ότι είναι διαφορετικό σκάκι, δεν είναι αυτό που παίζουμε στο Σύλλογο. Στο Σύλλογο ξεκινάμε, γνωριζόμαστε, παίρνουμε κινήσεις πίσω... Στο σπίτι μας μπορεί να καλέσουμε ένα φίλο να παίξει σκάκι, κάποια στιγμή να μάς σερβίρουν φαγητό, κάποια στιγμή να χτυπήσει το τηλέφωνο, κάποια στιγμή να μάς φωνάξουν κάπου αλλού και να πούμε «περίμενε λίγο». Στους αγώνες σκάκι αυτό δε γίνεται. Δηλαδή, ξεκινάς χωρίς κινητό τηλέφωνο, Μόνο θα σηκωθείς λίγο να πας τουαλέτα και θα γυρίσεις κι αυτόκανονικά πρέπει να' ναι με επίβλεψη, για να

μη χρησιμοποιήσεις κάποια ηλεκτρονικά μέσα. Οπότε, η συμμετοχή σε αγώνες είναι απαραίτητη.

Στο σπίτι, τώρα, είναι απαραίτητο να παίζουμε με ανθρώπους μέσω υπολογιστών. Πρέπει να παίζεις μία παρτίδα την ημέρα η οποία να διαρκεί μία ώρα ή, αν δε διαρκέσει μία ώρα παίξε και δεύτερη και τρίτη, μέχρι να καλύψεις την ώρα. Να μην παίζουμε γρήγορο σκάκι, γιατί στους αγώνες το σκάκι είναι αυτό που καθορίζεται, μιάμιση ώρα ο ένας, μιάμιση ώρα ο άλλος...

Παιδιά: *Άμα βιαζόμαστε, χάνουμε...*

κύριος Πέτρος: Μα είναι δυνατόν; Να σου πέσουν δύο ευρώ από την Αγία Μαρίνα μέχρι τα Άλιντα και να πας τρέχοντας και να τα βρεις; Όσο πιο σιγά πας, τόσο πιο σίγουρο είναι ότι θα τα βρεις.

Παιδιά: *Άμα το χάσεις, μπορεί να μην το βρεις...*

κύριος Πέτρος: Οι πιθανότητες για να το βρεις, αν έχει πέσει μες το δρόμο, είναι αν πας σιγά. Όσο πιο μεγάλη ταχύτητα έχεις, τόσο δύσκολο είναι να ελέγξεις όλο το χώρο. Ο παραλληλισμός έχει να κάνει με το εξής: κάθε κίνηση που μάς κάνει ο αντίπαλος, όσο και να νομίζουμε εμείς ότι έχουμε σκεφτεί το καλύτερο που θ' απαντήσει, [ο αντίπαλος] θα μάς ξαφνιάσει, θ' απαντήσει κάτι άλλο, γιατί είναι διαφορετικό το μυαλουδάκι του. Άρα, λοιπόν, όχι επειδή σκεφτήκαμε νωρίτερα... μπαπ, ξεκινάμε κι απαντάμε. Προσέχουμε την κίνηση του αντιπάλου, σκεφτόμαστε πάρα πολύ. Δε έχει καμία σημασία στο σκάκι να τελειώσουμε γρήγορα αλλά να

παίζουμε καλά.

Παιδιά: *Πώς πρέπει να παίξει κανείς για να βγει νικητής σ' έναν αγώνα;*

κύριος Πέτρος: Δεν υπάρχει κανόνας τέτοιος. Το σκάκι ξεκινάει με ισοπαλία, όπως είναι στημένα [τα πιόνια]. Θεωρητικά, έχουν προβάδισμα απειροελάχιστο τα λευκά, μόνο και μόνο γιατί έχουν την πρώτη κίνηση. Αυτό δε σημαίνει ότι κερδίζει κανείς επειδή έπαιξε πρώτος.

Αν υπήρχε έστω κι ένας κανόνας για να παίξεις καλά και να κερδίσεις, τότε θα κέρδιζαν όλοι. Αλλά στο σκάκι πρέπει να κερδίσει ο ένας απ' τους δύο. Δύο παίζουνε αντίπαλοι, ο ένας θα κερδίσει, έτσι; Κάτι ακούω μερικές φορές για κόλπα, «έχω σχέδιο», «έχω 'κείνο, έχω τ' άλλο»... Δεν ισχύουν! Βέβαια, τα σχέδια τα σκακιστικά, που είναι αποτυπωμένα σε βιβλία, αυτά ναι, πρέπει να τα προσέχουμε, αυτά είναι όντως σχέδια. Όχι όμως να ξεκινάει ένας... «Γιατί έπαιξες αυτό;», του λέω. «Έχω σχέδιο», μού λέει, χωρίς να 'χει σχέδιο όμως και φαίνεται.

Ξεκινάμε με τις βασικές αρχές στο σκάκι, που εφαρμόζονται στο ξεκίνημα, και τότε καταλαβαίνεις απ' την πρώτη στιγμή γιατί κάνεις κινήσεις. Συνεχίζουμε απ' τις βασικές αρχές και πάμε στο μέσο του παιχνιδιού, όπου συναντάμε στρατηγική (τη στρατηγική την έχουμε συνέχεια δίπλα μας) και το τακτικό, όπου αιφνίδια επιτίθεται ο αντίπαλος (αιφνίδια δεν είναι όπως στις ...αλάνες). Δηλαδή κάτι που εμείς δεν είδαμε, μία λιγότερο καλή κίνηση, λιγότερο καλή κίνηση στη δεύτερη, λιγότερο καλή κίνηση στην τρίτη, δίνεις στον αντίπαλο την ευκαρία να επιτεθεί με κερδοφόρα επίθεση. Αν έχει κάνει

λάθη στους υπολογισμούς του, την πάτησε. Άρα, λοιπόν, πρέπει να εξασκηθούμε και στην τεχνική των τακτικών και στην τεχνική της στρατηγικής και, [ακόμα κι αν] μάθουμε και φινάλε, δεν θα βρούμε το κουμπί -γιατί, είπαμε, ο Παγκόσμιος Πρωταθλητής είναι ένας κι αυτός χάνει πάλι. [Αν ήταν έτσι] ο Παγκόσμιος Πρωταθλητής θα ήξερε τον τρόπο να κερδίζει πάντα. Αφού, όμως, δεν υπάρχει κανένας άνθρωπος που να κερδίζει πάντοτε, δεν υπάρχει «τρόπος να κερδίζεις». Ο τρόπος, όμως, να εξελίσσεσαι και να περιμένεις μεγάλο μερίδιο επιτυχιών είναι η συνεχής εξάσκηση με μελέτη και συμμετοχή σε τουρνουά, όπως έλεγε η ερώτηση που μου κάνατε προηγουμένως.

Παιδιά: *Είναι αλήθεια ότι η σοκολάτα βοηθάει να παίξεις καλύτερα;*

κύριος Πέτρος: Ναι... Τι ωραίες ερωτήσεις μου κάνετε! Ναι. Εδώ θα μπορούμε λίγο στη διατροφή. Όντως έχει αξία αλλά δεν είμαι και διαιτολόγος για να σας πω τι ακριβώς πρέπει να τρώτε πριν. Εκείνο που έχει αξία... Σε λίγο θα μπορούμε σε περίοδο εξετάσεων, ο Ιούνιος είναι περίοδος εξετάσεων των σχολείων. Αν παρακολουθήσετε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, συνήθως οι εφημερίδες, το ίντερνετ λένε τι πρέπει να τρώνε οι μαθητές για να έχουν καλύτερη επίδοση στις εξετάσεις. Προς Θεού, μη σκεφτείτε ότι η σοκολάτα ή τα μακαρόνια θα λύσουν τα μαθηματικά και τα σκακιστικά προβλήματα, έτσι; Όχι. Φέρνουν τον οργανισμό σε δυναμικότητα, να έχει αντοχές και από 'κει και ύστερα ο οργανισμός, ο εγκέφαλος... Είναι πολλά τα φαγητά που συνιστώνται για τους αγώνες. Συνιστάται να μην τρώμε, κατ' αρχάς. Αν παίζεις πέντε η ώρα τ' απόγευμα μια παρτίδα, δεν πρέπει να φας τέσσερις η ώρα,

γιατί θα κοιμηθείς πάνω στην καρέκλα. (Γέλια) Θα φας το μεσημέρι, θα 'χεις ξεκινήσει το πρωί να κάνεις γυμναστική, γιατί και η γυμναστική είναι απαραίτητη, αφού καθόμαστε στην καρέκλα τέσσερις, πέντε, έξι ώρες όταν παίζουμε σκάκι. Άρα, θα πρέπει να έχουμε κάνει γυμναστική, να οξυγονωθεί ο οργανισμός, να πίνουμε πολύ νερό, να 'χουμε κοιμηθεί και να έχουμε φάει ώρες νωρίτερα για να μην πιέζουμε το στομάχι μας ν' ασχολείται με τη πέψη και το αίμα πάει στο στομάχι μας και δεν πάει στο μυαλό μας και τότε δεν μπορούμε να σκεφτούμε. Όντως, βοηθάει η σοκολάτα και όχι μόνο η σοκολάτα. Αυτή ήταν πάρα πολύ ωραία ερώτηση!

Παιδιά: *Τι ρόλο παίζει το χρονόμετρο σε μια παρτίδα σκάκι;*

κύριος Πέτρος: Μάλιστα, πολύ καλή ερώτηση κι αυτή! Όπως λίγο λίγο μπόρεσα να σάς ενημερώσω, πολύ παλιότερα δεν είχαμε τόσα μέσα που σήμερα διατίθενται με ευχέρεια. Ένα κινητό τηλέφωνο -υπάρχει πρόγραμμα- μπορεί να γίνει σκακιστικό χρονόμετρο. Έτσι, λοιπόν, όταν δεν είχαμε σκακιστικά χρονόμετρα, θα μπορούσε κάποιος να σου πει «σκέφτομαι...» και να σκέφτεται... δέκα χρόνια. Και να μην απαντάει, όταν βλέπει ότι χάνει. Σε κάτι που μάς εξυπηρετεί είναι ότι ξεκινάμε με ίσο χρόνο. Όταν δεν έχουμε χρονόμετρο, δεν ξέρουμε πόσο χρόνο έπαιξε ο ένας και πόσο έπαιξε ο άλλος. Όταν όμως έχουμε χρονόμετρο, βλέπουμε και το χρόνο που σκέφτηκε ο καθένας. Αν έχουμε μία ώρα -δε σου λέει την κάθε κίνηση πότε να την κάνεις- μέσα σε μία ώρα θα τελειώσεις την παρτίδα σου, μαζί με το χρόνο του αντιπάλου. Στο τέλος βλέπουμε πόσο χρόνο σκέφτηκε ο ένας και πόσο ο άλλος. Αν όμως ένας απ' τους δύο δε θέλει να παίξει ή καθυ-

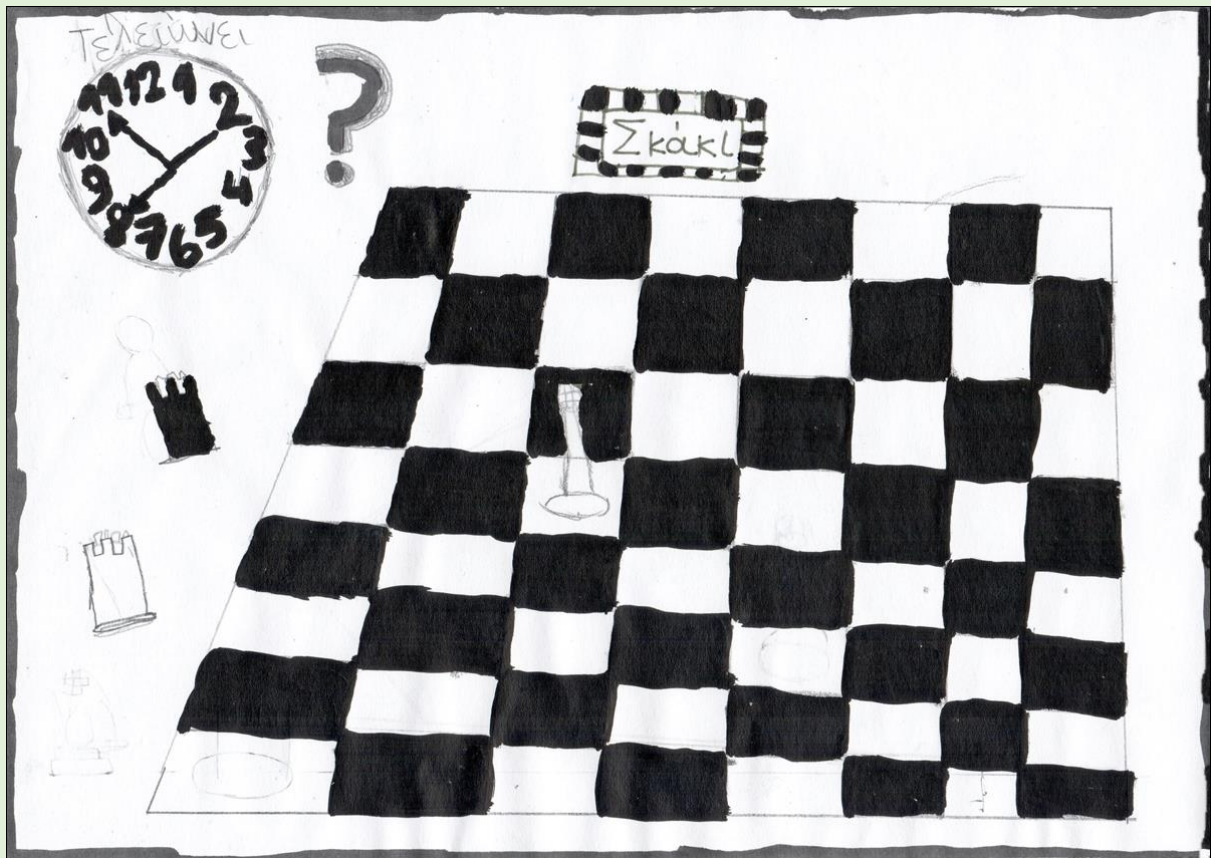
στερήσει να παίξει ή -πες ότι δεν το κάνει επίτηδες αλλά σκέφτεται, πέφτει η σημαία και χάνει το παιχνίδι. Οπότε, σκέφτηκε περισσότερο απ' τον άλλο -γιατί μία κίνηση κάνει ο ένας, μία ο άλλος.

Αν σκέφτηκε περισσότερο αυτός που έκανε είκοσι κινήσεις και τού 'πεσε η σημαία, [σημαίνει ότι] σκέφτηκε περισσότερο απ' αυτόν που έκανε είκοσι κινήσεις και έχει ακόμα ένα υπόλοιπο χρόνου. Δε μάς ενδιαφέρει να 'χει τρία τέταρτα για να πούμε «μπράβο». Όχι. Να 'χεις λίγο χρόνο παραπάνω. Εκεί, βέβαια, παίζει η διαχείριση του χρόνου, να μην επέμβω σ' αυτό. Αξίζει να σημειώσω εδώ ότι ο Φίσερ, ένας Παγκόσμιος Πρωταθλητής Αμερικανός, σκέφτηκε το ιδανικό ρολόι, αυτό που χρησιμοποιούμε σήμερα. Έχει πολλά προγράμματα αλλά το κύριο πρόγραμμα που χρησιμοποιούμε είναι μία, μιάμιση ώρα ο καθένας και δίνει έξτρα τριάντα δευτερόλεπτα για κάθε κίνηση. Επειδή πρέπει να τη γράψεις, για να μη σε αποκεντρώνει, σου δίνει και τριάντα δευτερόλεπτα για κάθε κίνηση, τα προσθέτει. Οπότε, έτσι, μπορείς ν' αυξήσεις την παρτίδα, να την πας στις τρεις, τέσσερις, πέντε ώρες. Γιατί έχει μιάμιση ώρα ο ένας και μιάμιση ο άλλος, τρεις -αν σκεφτούν και οι δύο μέχρι το τελευταίο λεπτό,

Παιδί: *Δεν μού είχατε πει είκοσι πέντε λεπτά;*

κύριος Πέτρος: Είκοσι πέντε λεπτά κάνουμε εμείς στο Σύλλογο, γιατί δεν μπορούμε να έχουμε μιάμιση και μιάμιση, τρεις ώρες, πρέπει να σχολάσουμε στη μία. Απ' την άλλη μεριά, εσύ ανήκεις στο τμήμα των καινούριων, που ήρθαν φέτος, που σημαίνει ότι κανένας από τους καινούριους δεν τελειώνει την παρτίδα του σε μία ώρα. Δεν έχω δει ποτέ κάποιον

καινούριο να τελειώνει την παρτίδα του σε μία ώρα, όλοι την τελειώνουν σε δέκα – δεκαπέντε λεπτά. Χρειάζεται κι εκεί κάποιος χρόνος για να καταφέρουμε να σκεφτούμε αλλά, όπως είπαμε προηγουμένως, πρέπει να μάθουμε εσάς, τους καινούριους, πώς να κουνάτε τα κομμάτια και όχι πόσο να σκέφτεστε.

Εικόνα: Δανάη Ψαρουδάκη, Δ' 2

Παιδιά: Ποια άλλα αθλήματα σάς αρέσουν;

κύριος Πέτρος: Τί άλλα αθλήματα μου αρέσουν; Ναι... Είναι μια καλή ερώτηση. Συνήθως τα επιτραπέζια μου άρεσαν εμένα. Δε μάς άφηναν τότε να πάμε να παίξουμε, το ποδόσφαιρο θεωρούνταν τότε κάπως «αλητεία».

Παιδί: *Εμένα είναι το καλύτερο άθλημα που μου αρέσει. Δεύτερο καλύτερο... το Τάε Κβον Ντο δεν είναι άθλημα;*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως είναι, ναι. Στο μπάσκετ δεν είχα ιδιαίτερες επιδόσεις λόγω ύψους. Επειδή, λοιπόν, στα άλλα αθλήματα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλει) δεν είχα κλίση, έπαιζα Uno, Stratego, Μονόπολη και μπιρίμπα.

Παιδιά: *Τι είναι αυτό που σάς τράβηξε στο σκάκι;*

κύριος Πέτρος: Τι είναι αυτό που τράβηξε εμένα; Όπως σάς είπα, δεν πήγα σε κάποιο σύλλογο, άρχισα να ασχολούμαι με το σκάκι. Αυτό που με τράβηξε στο σκάκι ήταν ότι έβλεπα ότι δεν υπάρχει μόνο μία κίνηση απ' την ώρα που ξεκινάμε. Άρα, λοιπόν, με τράβηξε το ότι έχουμε πάρα πάρα πολλούς συνδυασμούς. Δηλαδή, απ' την ώρα που ξεκινάμε, είναι σα να είμαστε σε μία πόλη. Αν πάμε σε μεγάλες πόλεις, Αθήνας πούμε (έχετε πάει στον Πειραιά), για να πάμε από το λιμάνι του Πειραιά στην Ομόνοια, πόσοι δρόμοι υπάρχουν;

Παιδιά: - *Δύο.*
- *Τρεις.*
- *Πέντε.*
- *Έξι.*
- *Δέκα.*

κύριος Πέτρος: Μπορείς να πας από τον Πειραιά στην Ομόνοια με 1000 δρόμους και πάνω!

Παιδιά: *Κι εμείς λέγαμε δύο και πέντε...*

κύριος Πέτρος: Αυτό τι σημαίνει; Αν θες να πας γρήγορα, θα πάρεις τον ευκολότερο. Αν κινδυνεύεις, πας απ' αλλού. Αν θέλεις να μάθεις το Λεκανοπέδιο πας απ' αλλού, απ' αλλού, απ' αλλού... Και ο καθένας [δρόμος] έχει και τη δική του μαγεία, έτσι; Στο σκάκι, οι «βαριάδες», οι λεγόμενες, είναι δρόμοι. Οι δρόμοι στο σκάκι είναι πάρα πολλοί! Οι καλύτεροι, οι λιγότερο καλοί, οι λιγότερο, λιγότερο... μέχρι που φτάνουμε στους χειρότερους, χειρότερους, χειρότερους...Γι' αυτό κιόλας μάς οδηγούν σε αβλεψίες (είναι κάποιες τεχνικές ορολογίες) όπου δε βλέπουμε κάποια πράγματα. Επομένως, αν ασχολείσαι μ' ένα παιχνίδι το οποίο δεν έχει πολλούς συνδυασμούς, δεν είναι και λίγο βαρετό; Επειδή είχε πάρα πολλούς συνδυασμούς κι επειδή διαπίστωσα, μετά, ότι πάρα πολύ ταξινομεί το μυαλό μας και είναι σα να παίζεις σκάκι ακόμα κι όταν δεν παίζεις. Αυτός που οδηγεί δεν κοιτάει τα πεντάλ του αυτοκινήτου, έτσι; Ξέρει όμως πού είναι το φρένο και το γκάζι, το ίδιο και με τις ταχύτητες. Αυτό λέγεται blind [τυφλό]. Παίζουμε και με το σκάκι blind.

Επίσης, η σειρά των κινήσεων. Δηλαδή, όταν θέλω να πάω στο σχολείο μου αλλά δεν έχω πρωινό στο σπίτι, πρέπει να περάσω πρώτα να πάρω μια τυρόπιτα. Επειδή χρειάζεται σειρά κινήσεων, αυτή τη μαθαίνεις απ' το σκάκι.

Είναι δυνατό να μη σε τραβάει; Να μη σ' ενδιαφέρει, να μη σε απορροφάει; Είναι σα να σ' ορμηλεύει κάποιος «κάνε αυτό, εκείνο, τ' άλλο», γιατί παίρνεις όλες τις περιπτώσεις υπ' όψη σου.

Αυτό που κυρίως με τράβηξε στο σκάκι είναι το ότι είναι το ειλικρινέστερο άθλημα που έχω γνωρίσει. Από τη στιγμή που θα πιάσεις ένα πιόνι, θα το μετακινήσεις και θα το αφήσεις, είσαι υπεύθυνος για την απόφασή σου. Αυτό σε καθιστά

υπέυθυνο και για τις αποφάσεις που παίρνεις για όλα τα θέματα που σε απασχολούν στη ζωή σου. Δεν προσπαθείς να τα φορτώσεις σε άλλους, δεν αποποιείσαι των ευθυνών σου και γι' αυτό δε διαπληκτίζεται κανείς μέσα σε σκακιστικές αίθουσες. Έχω βρεθεί σε σκακιστική αίθουσα όπου συμμετείχαν διακόσιοι σκακιστές και δεν υπήρξαν διαπληκτισμοί. Αλλά και ποτέ σε όσα τουρνουά ή πρωταθλήματα έχω συμμετάσχει.

Παιδιά: *Υπάρχει Ολυμπιάδα σκακιού;*

κύριος Πέτρος: Ω, πάρα πολύ καλή ερώτηση! Βεβαίως υπάρχει Ολυμπιάδα σκακιού! Δεν παίζεται στους Ολυμπιακούς Αγώνες, βέβαια, μην το αναζητήσετε αυτό. Ορίζεται ένα μέρος όπου μαζεύονται όλες οι καλύτερες ομάδες σκακιού, βγαίνουν πολύ ωραίες παρτίδες.

Παιδιά: *Ανάλογα τη χώρα;*

κύριος Πέτρος: Ναι, ανά χώρα. Μπράβο! Πάνε οι καλύτερες ομάδες.

Παιδιά: *Έχει συμμετάσχει και η Ελλάδα;*

κύριος Πέτρος: Ναι, ναι. Πολύ καλές συμμετοχές έχει!

Παιδιά: *Έχει πάρει κανένα κύπελλο;*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως παίρνει, ναι!

Παιδιά: *Μπράβο!*

κύριος Πέτρος: Μαζεύονται οι καλύτεροι σκακιστές και πάνε σ' ένα ωραίο μέρος. Αν σάς ενδιαφέρει να γίνετε σκακιστές, θα ταξιδέψετε σ' όλο τον κόσμο!

Παιδιά: *Η Ολυμπιάδα είναι δύσκολη;*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως είναι δύσκολη. Το δύσκολο είναι πώς το βάζεις εσύ στο μυαλό σου, σκάκι πας να παίξεις. Όταν πας να παίξεις σκάκι, κάθε φορά που κερδίζεις, ο επόμενος αντίπαλός σου είναι πιο δύσκολος.

Παιδιά: *Πόσοι συμμετέχουν σ' ένα τουρνουά;*

κύριος Πέτρος: Σ' ένα τουρνουά μπαίνουν μέσα σε μια αίθουσα, ας πούμε, διακόσιοι που έχουν δηλώσει συμμετοχή και έχουμε εκατό σκακιέρες. Όπως είπαμε προηγουμένως, έχουμε βαθμολογία και έτσι γίνεται η κλήρωση. Νούμερο ένα είναι αυτός που έχει την υψηλότερη βαθμολογία, ο νούμερο δύο λιγότερη και λιγότερη, λιγότερη... μέχρι το μηδέν. Διαιρούμε δια δύο και οι πρώτοι εκατό παίζουν με τους επόμενους εκατό, πάλι με τη σειρά που μπήκαν. Ο 1 παίζει με τον 101, ο 2 με τον 102 και πάει λέγοντας. Μετά, με κάποια εφεύρεση ενός Ελβετού που λέγεται «σύστημα ΕΛΟ», μετά από εννιά ή έντεκα αγώνες, ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων βγάνει ο νικητής. Ας κάνουμε ένα παράδειγμα στα πλαίσια της φαντασίας: Αν πούμε ότι ο Βασίλης συμμετέχει σε αγώνες για πρώτη φορά και υποθέσουμε ότι κερδίζει τον πρώτο, κερδίζει το δεύτερο, τον τρίτο, τον τέταρτο, τον πέμπτο, τον έκτο..., βγαίνει νικητής του τουρνουά. Αν αυτό το κάνει και σ' άλλο ένα τουρνουά (αυτό

δεν είναι, παιδιά, εύκολο να γίνει, λέμε όμως πιθανότητες), αμέσως βγαίνει και γκραν μετρ, γιατί θα έχει κερδίσει και γκραν μετρ, εννοείται, εκεί που θα έχει πάει. Είπαμε ότι, αφού θα έχεις κερδίσει έναν αντίπαλο, ο επόμενος θα είναι πιο δυνατός σε βαθμολογία. Και σε κατατάσσει εκεί το σύστημα. Ήταν πανέξυπνο το «σύστημα ΕΛΟ».

Παιδιά: *Καμιά φορά όταν χάνει κανένας...*

κύριος Πέτρος: Πάει σ' ευκολότερο.

Παιδιά: *...δεν έχουν τσακωθεί σκακιστές ο ένας με τον άλλο;*

κύριος Πέτρος: Το πλείστον, οι σκακιστές έχουν ένα επίπεδο, είναι φίλοι, δεν είναι αντίπαλοι. Οι καταγραφές δείχνουν ότι σε αίθουσες σκακιστών δεν τσακώνονται. Για ποιο λόγο να τσακωθεί ένας, αφού υπάρχει διαιτητής. Ο διαιτητής είναι η «νομοθεσία», είναι σα να έχεις ένα τροχονόμο στο δρόμο. Δεν μπορείς να κάνεις υπερβάσεις και τέτοια. Παίζεις σύμφωνα με τους κανόνες. Όταν παίζεις σύμφωνα με τους κανόνες, πρέπει να είναι μια προσωπικότητα που έχει προβλήματα για να δημιουργήσει πρόβλημα. Πάντως, παιδιά, πραγματικά, θα σάς το πω, στο χώρο το σκακιστικό εγώ δεν έχω δει προβλήματα. Ήρεμα, χαιρετάνε στο τέλος τον αντίπαλό τους. Αυτός που δέχεται ότι χάνει χαιρετάει τον αντίπαλό του. Κι εγώ το έχω κάνει κι όλοι μας το έχουμε κάνει. Με ιδιαίτερη χαρά σηκώνεσαι και πας με τον αντίπαλό σου -που τώρα, πλέον, είναι φίλος σου- και αναλύεις την παρτίδα που παίξατε, η οποία γράφεται κιόλας. Εφ' όσον καταγράφεται η παρτίδα, μη φανταστείτε ότι μπορούμε να

ξεγελάσουμε τον αντίπαλο (επειδή το ακούω από νεοεισερχόμενους στο χώρο. Δεν τον ξεγελάμε τον αντίπαλο με τίποτα. Δε γίνεται αυτό, δεν πάμε να ξεγελάσουμε τον αντίπαλο.

Παιδιά: *Έχει ξεγελάσει κάποιος έναν αντίπαλο;*

κύριος Πέτρος: Όχι. Δεν υπάρχει τρόπος. Δεν ξεγελιέται, γιατί, όταν φτάσεις σε επίπεδο αγώνων, γράφεις την παρτίδα. Και, όταν γράφεις την παρτίδα, δεν μπορεί να σε γελάσει, γιατί πας πίσω και βλέπεις πού είναι η λάθος κίνηση, αν έγινε αντικανονική, αν έγινε ό,τιδήποτε. Θα πω για το μεγαλύτερο ποσοστό, δε θα πω για το 100%, γιατί είμαστε άνθρωποι. Και στο σχολεί ακόμη, ενώ εγώ σας βλέπω, με το δικό μου μάτι, παιδιά αγγελικά πλασμένα, όταν βγαίνετε έξω, κάνετε και τίποτα αταξίες. Ακούω στην τηλεόραση περί bullying στα σχολεία, νομίζω όμως ότι τα παιδιά που έχω γνωρίσει εγώ στη Λέρο και παίζουν σκάκι, πραγματικά σας το λέω, δεν υποψιάζομαι ότι κάνουν bullying.

Παιδιά: *Πιστεύετε ότι το σκάκι μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του bullying;*

κύριος Πέτρος: Στην ώρα του έκατσε, ε; Παιδιά, πιστεύω και στην αντιμετώπιση του bullying και στην αντιμετώπιση του πολέμου. Πραγματικά σας το λέω, ενώ οι Ρώσσοι παίζουν πάρα πολύ σκάκι, νομίζω ότι ο Πούτιν αν είχε παίξει σκάκι, θα είχε ολοκληρωθεί μέσα απ' αυτό και δε θα χρειαζόταν να κάνει πολέμους.

Παιδιά: *Όπως και το Ισραήλ με την Παλαιστίνη.*

κύριος Πέτρος: Όπως το Ισραήλ με την Παλαιστίνη, μπράβο! Ναι, το πιστεύω. Όχι επειδή το σκάκι είναι θαύμα της φύσης, να μην το παρουσιάζουμε ως θαύμα της φύσης που κάνει θαύμα στο μυαλό, στο ένα, στο άλλο. Αλλά καλλιεργεί το μυαλό, αντιλαμβάνεσαι κι άλλα πράγματα. Ένας που αντιλαμβάνεται σκάκι, αντιλαμβάνεται κι άλλα πράγματα πολύ εύκολα.

Παιδιά: *Δηλαδή;*

κύριος Πέτρος: Αντιλαμβάνεται, έχει συναίσθημα, στεναχωριέται όταν χάνει, περνάνε όλα τα συναισθήματα της ζωής.

Παιδιά: *Αγχώνεται όταν παίζει... ή χάνει...*

κύριος Πέτρος: Αγχώνεται... Χαίρεται που έκανε κάποια κίνηση καλή. Δεν πειράζει που έχασε αλλά έχει κάνει κάποιες καλές κινήσεις στη μέση.

Παιδιά: *Αμα χάσεις, δεν πειράζει, μετά μπορείς να ξαναπαίξεις και να νικήσεις.*

κύριος Πέτρος: Μπράβο! Έτσι λοιπόν παίρνει τα μηνύματα της καλής συμπεριφοράς. Έχουμε έναν άνθρωπο απέναντί μας. Όποιος κάνει bullying, σε ποιον το κάνει; Στον αδύναμο και σ' αυτόν που θεωρεί ότι είναι λιγότερο έξυπνος. Θεωρεί ότι ο ίδιος είναι πιο έξυπνος. Αν, λοιπόν, ένα παιδί του Λυκείου, για παράδειγμα, πάει και πιαστεί με ένα παιδί του Δημοτικού, θα το νικήσει. Άρα, λοιπόν, κάνει bullying σ' έναν που είναι αδύναμος. Το παίζει μάγκας, αντλεί δύναμη από κάποιον τον οποίο θεωρεί ήδη ασθενέστερο. Άρα, αυτός ο άνθρωπος δεν

έχει λογική. Ενώ ένας σκακιστής δε θέλει να παίζει συνέχεια μ' έναν αδύναμο για να τον κερδίζει. Θέλει να παίζει μ' έναν ισχυρό, γιατί απ' τον ισχυρό κερδίζεις.

Παιδιά: Μαθαίνεις.

κύριος Πέτρος: Μαθαίνεις, μπράβο! Άρα, λοιπόν, δε θα τα βάλεις μ' έναν αδύναμο. Θα τον συμβουλέψεις. Βλέπεις ότι είναι αδύναμος, θα τον βοηθήσεις. Θα δεις ότι σε κάποια πράγματα δε σκέφτεται σωστά. Όπως κάθεται στο σκάκι, είναι δίπλα σου ένας σκακιστής- αθλητής, παίζει και μετά τού λες «έπρεπε να κάνεις αυτό, θα ήταν καλύτερη κίνηση», προσπαθείς να τού δείξεις. Αν ήταν ίσης δυναμικότητας στον εγκέφαλο μαζί σου ή εξασκημένος το ίδιο, δε θα χρειαζόταν τη βοήθειά σου. Αλλά αν έχεις και τη διάθεση να τον βοηθήσεις, γιατί να μην έχεις τη διάθεση ως σκακιστής να βοηθήσεις κι ένα συμμαθητή σου; Οι σκακιστές -είπαμε, παιδιά- το πλείστον, δε σάς λέω 100%, είναι ανώτεροι άνθρωποι. Ο Γιάννης πάει Έκτη, ο Βασίλης πάει Τρίτη. Ως μαθητές σχολείου πάνε άλλη τάξη, άρα μπορεί να τον σνομπάρει, μπορεί να τον κοροϊδέψει. Ο σκακιστής όμως δε θα κάνει αυτό το πράγμα. Θα σκεφτεί ανώτερα και θα πει: «Ο Βασίλης είναι μικρότερος. Τώρα που είναι μικρότερος, θα τον βοηθήσω σ' αυτά που χρειάζεται βοήθεια και σε λίγα χρόνια μπορεί να 'μαστε μαζί ...φαντάροι.» Και μπορεί να περάσεις άσχημα, αν τον πείραζες στο σχολείο. Θα βρεθείς μαζί του στο καράβι, θα βγεις έξω... Είναι συμπολίτης σου πλέον, έτσι; Και επειδή διαφέρεις τρία χρόνια και αισθάνεσαι δυνατότερος, [κάνεις bullying] και αργότερα μετανιώνεις. Δεν υπάρχει μάγικας, λοιπόν, σ' αυτό. Ενώ ο ανώτερος στη

σκέψη λέει ότι μ' αυτά τα παιδιά -είτε είναι Πρώτη Δημοτικού είτε Έκτη είτε Γυμνάσιο- θα συνεργαστούμε αύριο στις δουλειές μας... Άρα, λοιπόν, δεν είναι για να κάνετε bullying, είναι για να κάνετε ομάδα.

Πιστεύω ότι το σκάκι δεν κάνει θαύματα αλλά όντως σάς κάνει να σκέφτεστε: «Θέλω να μού το κάνει εμένα αυτό κάποιος μεγαλύτερος;» Γιατί είναι μια ταλαιπωρία όταν κάνεις bullying σε κάποιον, έτσι; Ο σκακιστής το σκέφτεται αυτό. Αυτός που κάνει bullying δε θα το σκεφτεί, θεωρεί ότι είναι θεός.

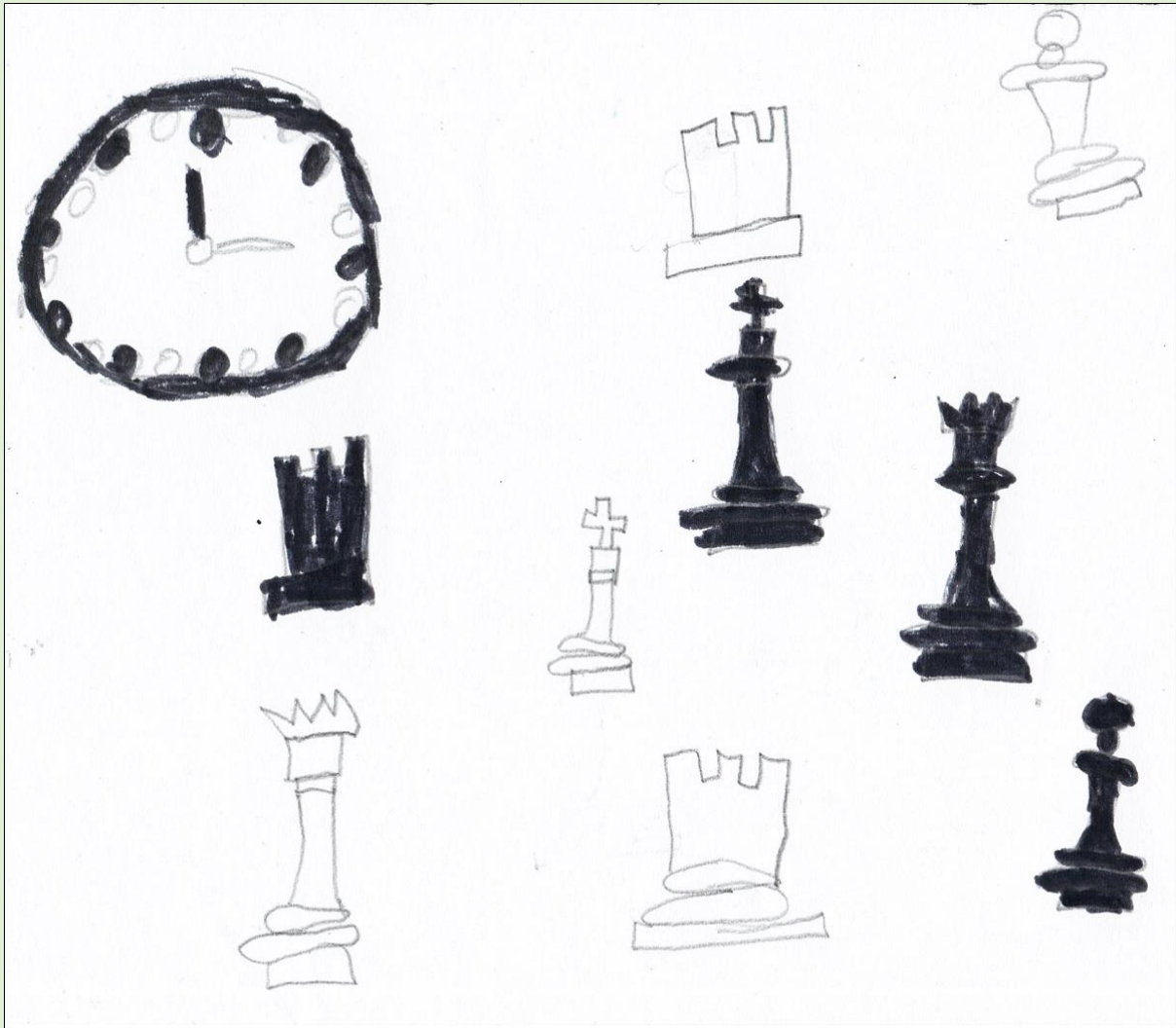
(Απευθυνόμενος σ' ένα απ' τα παιδιά) Εσύ δεν είπες ότι πας Τάε Κβον Ντο; Σάς έχουν πει εκεί να δέρνετε τον κόσμο;

Παιδί Α: Όχι. Οι κανόνες είναι να μη χτυπάμε τον κόσμο.

κύριος Πέτρος: Να μη χτυπάμε τον κόσμο! Ο κανόνας λέει ότι δε θα πάς στην πλατεία ή στο λεωφορείο να δείρεις επειδή ξέρεις Τάε Κβον Ντο. Απαγορεύεται! Και, αν κάποιος σου επιτεθεί, πρέπει να τού πεις ότι γνωρίζεις μια τέχνη τέτοια, να τον ενημερώσεις. Και τα υπόλοιπα αθλήματα, παιδιά... Το σκάκι ξεχωρίζει, γιατί είναι άθλημα που μάς καλλιεργεί το μυαλό, έτσι; Το είπαμε αυτό πολλές φορές. Και τα υπόλοιπα αθλήματα όμως, για παράδειγμα μία πολεμική τέχνη όπως το Τάε Κβον Ντο, δε λέει στα μέλη της ομάδας να σηκωθούν να πάνε να δέρνουνε. Είναι για να προστατευτείς σε περίπτωση που σου επιτεθεί κάποιος, για να δημιουργήσεις ευεξία στον εαυτό σου και για να κάνεις τη γυμναστική σου μ' αυτό τον τρόπο. Αυτοί που ξέρουν Τάε Κβον Ντο δε βγαίνουν έξω να προκαλέσουν. Αυτοί που έχουν πρόβλημα στο μυαλό προκαλούν. Και κοιτάξτε τα παιδιά που κάνουν

bullying, κάπου υστερούν, για να το ξεκαθαρίσουμε αυτό το θέμα και να το κλείσουμε εδώ.

Τελειώσαμε; Θέλει κανείς να μου κάνει κάποια άλλη ερώτηση;

Εικόνα: Γιάννης Χονδρόγιαννος, Δ' 2

Παιδί Α: Εγώ. Πόσους κανόνες έχει το σκάκι;

κύριος Πέτρος: {Το σκάκι} έχει κανόνες. Οι βασικοί κανόνες για να ξέρεις σκάκι, για να καταλαβαίνεις, όταν παρακολουθείς κάποιον, τι παίζει, είναι δεκαπέντε, δεν είναι παραπάνω.

Παιδί Α: *Όχι κανόνες για να κουνάμε τα πιόνια. Κανόνες για να μη χτυπάμε και κάνουμε άσχετα πράγματα.*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως, εξυπακούεται αυτό. Όταν πάμε να παίξουμε σκάκι, πάμε να παίξουμε σκάκι. Αποδίδουμε το σεβασμό σε όλα τα άτομα που βρίσκονται γύρω μας, τούς μιλάμε με ευγένεια. Προτεραιότητα, όταν θα κάνουμε ερώτηση σ' αυτόν που μάς κάνει μάθημα. Όταν θέλουμε ένα διαιτητή που διαιτητεύει είκοσι άτομα, θα σηκώσουμε το χεράκι μας όλοι. Και για μένα το λέω, όχι μόνο για τα μικρά παιδιά. Θέλω κάτι, σηκώνω το χέρι και ξέρει αυτός πότε θα' ρθει. Βεβαίως υπάρχουν κανόνες και, αν κάνεις φασαρία στη σκακιστική αίθουσα, θα σε βγάλουν έξω.

Παιδιά: *Όντως;*

κύριος Πέτρος: Όντως! Χάνεις την παρτίδα και φεύγεις. Κερδίζει ο αντίπαλός σου. Προσωπικά, εγώ δεν το έχω δει ποτέ. Επειδή έχω περάσει σχολείο διαιτητών και είμαι διαιτητής, από εκεί έχω μάθει πώς συμπεριφέρεσαι σε κάποιον που κάνει αυτά τα πράγματα. Αλλά, πραγματικά, δεν έχω δει ποτέ κάποιος να ξεφύγει.

Παιδί Α: *Διαιτητής σημαίνει προπονητής;*

κύριος Πέτρος: Όχι, είναι άλλο ο προπονητής. Προπονητής είναι που κάνουμε μάθημα. Ο διαιτητής είναι να βρίσκεσαι σε μία αίθουσα και, όταν κάπου μπερδευτούν δύο [σκακιστές] και θέλουν μια λύση, να τούς δώσεις λύση. Σηκώνει χέρι κάποιος

και ρωτάει: « είναι ματ εδώ;», «είναι πατ εδώ;», για παράδειγμα. Μπορεί να σε ρωτήσει αν είναι αντικανονική η κίνηση που έκανε ο άλλος., αν το κροκέ το έκανε σωστά ή όχι. Ή ότι είναι κουραστικό ότι ο άλλος κουνάει κομμάτια ή ότι κάνει κριτς κριτς με το μπουκάλι του νερού.

Παιδιά: *Αυτό είναι εκνευριστικό... σπαστικό...*

κύριος Πέτρος: Βεβαίως, λοιπόν, πέρα από τους κανόνες του παιχνιδιού, υπάρχουν και κανόνες συμπεριφοράς.
Άλλη σκακιστική ερώτηση έχετε;

Παιδί Β: *Γίνεται να κερδίσεις ένα παιχνίδι με λιγότερο από πέντε κινήσεις;*

κύριος Πέτρος: Ναι, γίνεται. Υπάρχει τρόπος που κερδίζουν τα μαύρα με δύο κινήσεις, λέγεται «το ματ του βοσκού».

Παιδί Γ: *Το έχω κάνει δυο φορές, κύριε.*

κύριος Πέτρος: Το μαθαίνουμε στα παιδιά. Γίνεται όμως, μόνο και μόνο επειδή έπαιξε λάθος κινήσεις ο αντίπαλος.

Παιδί Γ: *Ισχύει.*

κύριος Πέτρος: Όταν ξεκινάμε στο σκάκι να μαθαίνουμε, λέμε σ' αυτούς που μαθαίνουν σκάκι πώς να ξεκινάνε το παιχνίδι τους. Αν ένας κάνει του κεφαλιού του και ξεκινήσει έτσι όπως νομίζει, μπορεί να χάσει. Είναι ελάχιστα τα παιχνίδια που τελειώνουν με κάτω από πέντε κινήσεις, το πολύ έξι. Αυτές οι παρτίδες

λέγονται μινιατούρες. Εννοείται ότι τις χειρότερες κινήσεις τις έπαιξε ο αντίπαλος που έχασε και τις καλύτερες αυτός που κέρδισε. Όταν όμως ξεκινήσεις και μάθεις σκάκι από συλλόγους και από βιβλία και ίντερνετ -όπου είναι αυτά γραμμένα αλλά το θέμα είναι πώς τα κατανοείς- όταν, λοιπόν, διαβάσεις και μάθεις και σου δείξει κάποιος καλά, δε χάνεται το παιχνίδι μέσα σε λίγες κινήσεις. Απεναντίας, θα παίξεις μ' έναν πολύ ισχυρό αντίπαλο και θα χάσεις μετά από πολλές κινήσεις που θα κάνεις. Όσο το εξασκείς το παιχνίδι, το μεγαλώνεις.

Λοιπόν, τελειώσαμε; Παιδιά σας ευχαριστώ πάρα πολύ!

Παιδιά: - *Πόσο κράτησε;*

- *Μία ώρα και είκοσι λεπτά!;*
- *Τόσο πολύ!;*

κύριος Πέτρος: Μία ώρα και είκοσι λεπτά!; Α, είχαμε πολλά να πούμε!...

Θέλω προσωπικά να σας ευχαριστήσω γι' αυτή τη δραστηριότητα που αναπτύσσετε στο σχολείο σας και να σας τονίσω ότι με κάνατε χαρούμενο που με φέρατε στο σχολείο. Είναι μεγάλη μας χαρά που επανερχόμαστε, θα το αισθανθείτε αυτό.

Παιδιά: *Δεν κάναμε μάθημα δυο ώρες!...*

κύριος Πέτρος: Θα το καταλάβετε όταν μεγαλώσετε και πηγαίνετε στα σχολεία με τέτοιες αφορμές, όταν φτάσετε στην ηλικία μου. Δεύτερον, να σας ευχαριστήσω πάρα πάρα πάρα πολύ για όλες τις ερωτήσεις που καθίσατε και σκεφτήκατε να μου κάνετε και είμαι σίγουρος ότι, αν είχαμε περισσότερο χρόνο,

θα μού κάνατε κι άλλες. Να ευχαριστήσω το σχολείο σας, την κυρία Σιμέλα Παπαγεωργίου και την κυρία Ουρανία, που πήρε την πρωτοβουλία να αναπτύξει ένα τέτοιο θέμα. Παιδιά, σας ευχαριστώ! Σάς εύχομαι υγεία πάνω απ' όλα και δώστε και μια σημασία στο σκάκι, προλαβαίνετε ακόμα, μην το αφήσετε!

Παιδιά: *Κι εμείς σας ευχαριστούμε για τη συνέντευξη και που μάς μαθαίνετε σκάκι τόσο καλά!*

